

Schaduwkabinet

Een kabinet dat zich niet gesteund weet door de bevolking en toch de meest ingrijpende hervormingsvoorstellen op papier zet. Dat de maatschappelijke kritiek op die voorstellen afdoet met de mededeling dat de burgers beter moeten luisteren naar hun overheid. Dat, bij monde van premier Balkenende, herhaaldelijk de metafoor gebruikt van het huis dat in de steigers staat: wacht maar tot de verbouwing klaar is, dan zullen jullie eens wat zien! (Maar zouden de burgers dan niet eigenlijk de opdrachtgevers voor de verbouwing van het huis van staat moeten zijn?) Een dergelijk kabinet werpt de schaduwen van zijn val voor zich uit. De oppositie kan rustig wachten op de klap.

Maar zo'n afwachtende houding zou juist een fatale vergissing zijn. De linkse oppositie spreekt met vele stemmen, wat in de Tweede Kamer regelmatig in een onwaardig gekibbel ont-aardt. Waarom werken PvdA, SP en GroenLinks niet wat meer met elkaar samen, zo vragen veel burgers zich af. En: zouden sociaal bewogen bestuurders het echt zoveel beter doen dan het blunderende kabinet? De oppositie kan in de marge van de media-aandacht, die nu eenmaal op de macht gefixeerd is, niet laten zien hoe zij het land zou besturen. De vrees is gerechtigd dat ook een kabinet met een of meer vooruitstrevende partijen erin met ondoordachte, megalomane stelselwijzigingen of hervormingen zou komen die evenmin maatschappelijk draagvlak hebben. En als het dan in 2007 economisch een beetje beter gaat (of er tijdelijk een groter tekort op de betalingsbalans wordt geaccepteerd), zal het de regeringspartijen niet veel moeite kosten die verdeelde linkse oppositiepartijen tegen elkaar uit te spelen.

Dit is een somber scenario, maar het biedt een uitweg. Ik stel voor dat PvdA, SP en GroenLinks het zomerreces benutten om een scha-

duwkabinet samen te stellen. Met de kopstukken van de drie partijen prominent in beeld, dus Bos schaduwpremier, Marijnissen op sociale zaken en Halsema op justitie. Aangevuld met een mix van politici, bestuurders en intellectuelen die op elk terrein van overheidsbestuur aanzien en gezag genieten (en die niet alleen uit de Kamerfracties komen).

Dat schaduwkabinet wordt geen propagandamiddel voor een verkiezingscampagne. Het is de bedoeling daadwerkelijk en in het openbaar te beraadslagen over de grote problemen van het land. De schaduwministers maken plannen om de problemen te lijf te gaan. Omdat ze niet werkelijk aan een bureaucratie leiding geven, hebben ze de tijd om het land in te gaan, naar mensen in de praktijk te luisteren en met hen te overleggen over de juiste oplossingsrichtingen. In debat met elkaar — live op televisie — laten de schaduwministers zien hoe vanuit hun eigen politieke traditie met anderen wordt samengewerkt. Het doel is aan te tonen dat het anders kan. Het doel is een opener manier van politiek bedrijven. Het doel is ruimte maken voor de stem van de burgers.

Als de verkiezingen werkelijk naderen, wordt dit schaduwkabinet ontbonden. De drie partijen gaan met een gezamenlijk basisprogramma de verkiezingen in. Daarnaast profileren ze zich voor de kiezers op die onderwerpen waar verschil van mening over bleek te bestaan. Op basis van de verkiezingsuitslag vormen zij een kabinet dat de daad bij het woord voegt.

3

WILLEM WITTEVEEN
Eerste-Kamerlid (PvdA)